

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[Mobilna aplikacija ŠUR](#)

Ali poznate **mobilno aplikacijo ŠUR** (šola, ulica, razvoj) za mlade? Aplikacijo smo razvili z namenom **pomoči mladim in mlajšim odraslim** na področju **zmanjšanja rabe psihoaktivnih snovi (tobaka in alkohola), zdrave prehrane in gibanja ter pozitivne samopodobe**.

Uporabniki lahko postavijo anonimno vprašanje s področja vseh naštetih tem in strokovnjaki jim bodo odgovorili. Aplikacija je na voljo za prenos na povezavi: <https://sur.zadihaj.si>.

[Mednarodni dan spektra fetalnih alkoholnih motenj – 9. september](#)

9. septembra vsako leto obeležujemo **mednarodni dan spektra fetalnih alkoholnih motenj (FASD)**, ob katerem opozarjamo na **nujnost popolne abstinence od alkohola med nosečnostjo in v obdobju načrtovanja nosečnosti**. Že majhne količine alkohola lahko povzročijo **nepopravljive posledice za razvoj ploda**. Edina varna izbira je 0 alkohola, saj alkohol neposredno vpliva na razvoj otrokovih možganov in drugih organov, kar vodi do **trajnih telesnih in kognitivnih motenj**.

[Evropski teden mobilnosti – 16.–22. september 2024](#)

Med 16. in 22. septembrom je potekal Evropski teden mobilnosti, letos pod sloganom »*Udoben javni prostor – za vse*«. Evropski teden mobilnosti spodbuja **k spreminjanju potovalnih navad v bolj trajnostne** – letos s poudarkom na **urejanju javnih prostorov za vse uporabnike**, predvsem na račun prostora, ki ga danes zasedajo avtomobili.

V Evropskem tednu mobilnosti vsako leto sodelujejo mesta po celi Sloveniji in Evropi. Mesta so v tem času izvajala ukrepe za zmanjšanje prometa in s tem pokazala, kako lahko izboljšamo kakovost zraka v mestih in zmanjšamo gnečo in hrup ter izboljšamo infrastrukturo za čim bolj varno pot pešcev in kolesarjev. 22. septembra se teden tradicionalno zaključuje z **Dnevom brez avtomobila**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Svetovni dan srca – 29. september](#)

Svetovni dan srca obeležujemo vsako leto 29. septembra. Namenjeno je **ozaveščanju javnosti o boleznih srca in ožilja, vključno z njihovim preprečevanjem in njihovim globalnim vplivom**. Ta dan obeležujemo vse od leta 1999, ko sta ga skupaj razglasili Svetovna zveza za srce (*World Heart Federation*) in Svetovna zdravstvena organizacija. Letošnje geslo svetovnega dneva srca je »*S srcem v akcijo*«. Kampanja ob svetovnem dnevu srca se osredotoča na motivacijo posamezne države, da vzpostavi nacionalni akcijski načrt za bolezni srca in ožilja. V Sloveniji je že bila sprejeta Nacionalna strategija kakovosti in varnosti v zdravstvu za obdobje 2023–2031, kateri pa še ni sledil natančen akcijski načrt z opredelitvijo prioritetenih izvedbenih področij, med katere sodijo tudi bolezni srca in ožilja.

[Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije](#) je ob svetovnem dnevu srca organiziralo osrednjo prireditve, ki je potekala 28. septembra na Prešernovem trgu v Ljubljani. Na prireditvi so izvajali meritve in nudili svetovanja, mimoidoči pa so prejeli tudi zdravstveno informativna gradiva.

[September: mesec Alzheimerjeve bolezni](#)

Septembra obeležujemo **svetovni mesec Alzheimerjeve bolezni**. Letos poteka pod geslom »*Čas za ukrepanje proti demenci, čas za ukrepanje proti Alzheimerjeve bolezni*«. Alzheimerjeva bolezen velja za **najpogostejši vzrok razvoja demence** ter predstavlja okoli **dve tretjini vseh primerov demence**. Demenca je splošni izraz za bolezen, ki prizadene človekove možgane, kar vodi v spremembe v vedenju in razpoloženju, motnje spomina, težave z mišljenjem ali govorom ter negativno vpliva na vsakodnevne aktivnosti posameznika.

[V Sloveniji živi 47.000 ljudi z demenco](#), v naslednjih 25 letih pa naj bi se to število podvojilo. Nevrolog Zvezdan Pirtošek je poudaril pomen preventive, ki bi lahko preprečila 45 % primerov bolezni, ter vodila v zgodnje diagnoze. Prav tako trdi, da lahko kakovost življenja bolnikom izboljšuje multidisciplinarna obravnava.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Sporočilo za javnost: Poziv evropskim poslancem k okrepljenim ukrepom za zmanjšanje škode zaradi alkohola v Evropski uniji in Sloveniji](#)

Slovensko združenje za nenalezljive bolezni (ZKNB), katerega soustanoviteljica je tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, je v mesecu septembru objavila sporočilo za javnost, v katerem **poziva evropske poslance k okrepljenim ukrepom za zmanjšanje škode zaradi alkohola v Evropski uniji in Sloveniji.**

Izpostavili smo: *»Ob začetku novega delovnega obdobja Evropskega parlamenta je bistveno, da je zdravje državljanov v središču političnega delovanja, zato evropske poslance pozivamo, da podprejo prizadevanja za zmanjšanje škode, ki jo povzroča alkohol, in zagotovijo, da bodo potrošniki imeli dostop do celovitih informacij o tveganjih, povezanih z alkoholom. Pričakujemo, da bodo evropski poslanci v tem mandatu podprli ukrepe za izboljšanje javnega zdravja in zdravje državljanov postavili pred interese alkoholne industrije. Zavzemamo se za vzpostavitev dialoga z evropskimi poslanci in oblikovanje celovitih rešitev za izboljšanje alkoholne politike v EU. Zmanjšanje porabe alkohola in izboljšanje informiranosti potrošnikov sta ključna koraka k bolj zdravi prihodnosti Evrope.«*

Celotno sporočilo je na voljo na [tej povezavi](#).

[Sodelovanje v raziskavi: »Duševno zdravje mladih v Sloveniji v kontekstu globalnih kriz: stanje, dejavniki tveganja in varovalni dejavniki«](#)

Vabimo vas, da sodelujete v raziskavi z naslovom **»Duševno zdravje mladih v Sloveniji v kontekstu globalnih kriz: stanje, dejavniki tveganja in varovalni dejavniki«**, ki jo izvajajo raziskovalke z Univerze v Ljubljani. Raziskavo financirata Ministrstvo za zdravje in Agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost. Raziskava si prizadeva pridobiti vpogled v duševno zdravje mladih, starih med 16 in 24 let.

Anonimna raziskava, ki traja 15 minut, je dostopna na tej [povezavi](#).

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu OKTOBRU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Evropska komisija želi uvesti nove prepovedi kajenja](#)

Evropska komisija je države članice Evropske unije pozvala k **uvedbi novih območij, kjer bo kajenje prepovedano**. Evropska komisarka za zdravje Stella Kyriakides je dejala: »Vsako leto v EU zaradi uživanja tobaka življenje izgubi 700.000 ljudi, od tega več deset tisoč zaradi pasivnega kajenja.« Prav tako je poudarila dolžnost zaščite državljanov pred izpostavljenostjo dimu.

Evropska komisija navaja, da so **dodatna območja prepovedi kajenja najbolj nujna tam, kjer se zbirajo otroci in mladi**, tj. zabavišni parki, igrišča, bazeni, postajališča javnega prevoza ter območja v neposredni bližini zdravstvenih in izobraževalnih ustanov. S tem želijo zaščititi predvsem otroke, mlade in nekadilce pred pasivnim kajenjem, hkrati pa zmanjšati število primerov smrti zaradi raka.

[Poročilo: Globoke povezave med alkoholom in rakom](#)

Odrasli, mlajši od 50 let, v zadnjih nekaj desetletjih vse pogosteje obolevajo za rakom dojke in rakom debelega črevesa in danke, glede na novo znanstveno poročilo, pa je lahko eden od dejavnikov, ki spodbujajo ta trend, uporaba alkohola.

Poročilo, ki ga je pripravilo Ameriško združenje za raziskave raka (*American Association for Cancer Research*), poudarja pomembnost znanstvenih dosežkov, ki so privedli do novih zdravil proti raku in izboljšali splošno preživetje obolelih za to boleznijo. Toda avtorji poročila so opisali tudi zaskrbljujoč vzorec: **čeprav se je stopnja umrljivosti zaradi raka zmanjšala, splošna incidenca več vrst raka nerazločljivo narašča**, pri čemer je še posebej alarmantno **povečanje raka prebavil pri mlajših odraslih, kot je rak debelega črevesa in danke**.

Poročilo ocenjuje, da je **40 % vseh primerov raka povezanih s spremenljivimi dejavniki tveganja**. Priporoča zmanjšanje uživanja alkohola, skupaj s spremembo življenjskega sloga, kot je izogibanje tobaku, vzdrževanje zdrave prehrane in telesne teže, vadba, izogibanje ultravijoličnemu sevanju in čim manjša izpostavljenost onesnaževalom. Avtorji poročila so pozvali k večjemu ozaveščanju z javnimi sporočilnimi kampanjami in dodajanju opozorilnih nalepk o raku na alkoholne pijače.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Novi evropski komisar za zdravje](#)

Predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen je v septembru na novinarski konferenci predstavila resorje za predlagane komisarske kandidate. **Novi komisar za zdravje in dobrobit živali bo Madžar Oliver Varhelyi.** Slovenski kandidatki Marti Kos je bil dodeljen resor za širitev, prav tako pa bo pristojna za vzhodno sosesčino ter podporo Ukrajini in njeno obnovo.

Von der Leyen je dejala, da ni bilo lahko sestaviti nove komisije, saj je morala upoštevati geografsko in politično ravnotežje, prav tako pa je 20 držav članic izrazilo željo, da jim je dodeljen močan gospodarski sektor. Predsednica Evropske komisije je rekla, da je predstavljen predlog nove komisije rezultat intenzivnih tednov pogajanj z vladami držav članic. Nove kandidate in kandidatke čakajo še zagovori pred Evropskim parlamentom, ki jih mora pred nastopom novih položajev tudi potrditi. Predvideva se, da se to ne bo zgodilo pred decembrom.

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[Svetovni kongres o raku – 17.–19. 9. 2024](#)

V septembru je v Ženevi, v Švici potekal **Svetovni kongres o raku** (*World Cancer Congress*), ki ga vsako leto organizira Mednarodna zveza za boj proti raku (*Union for International Cancer Control – UICC*), katere članica je tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo. Kongres podpira poslanstvo UICC: »Združiti in podpreti skupnost rakavih obolenj v njenih prizadevanjih za zmanjšanje svetovnega bremena raka, spodbujati večjo pravičnost in zagotoviti, da nadzor nad rakom ostane prednostna naloga na svetovnem zdravstvenem in razvojnem programu.«

Kongres je vključeval plenarna zasedanja, razprave, zasedanja, predstavitve povzetkov s področja nadzora nad rakom, podeljene pa so bile tudi nagrade UICC. Na kongresu so prav tako predstavili prvi pogled tematike za Svetovni dan boja proti raku, ki ga obeležujemo vsako leto 4. februarja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[9. Evropska konferenca o tobačni kontroli – 23.–24. 10. 2024](#)

23. in 24. oktobra 2024 bo v Atenah v Grčiji potekala **9. Evropska konferenca o tobačni kontroli** (*9th European Conference on Tobacco Control*) v organizaciji Evropske mreže za preprečevanje kajenja in zasvojenosti z nikotinom (*ENSP – European Network for Smoking and Tobacco Prevention*). 24. oktobra bo prav tako potekala generalna skupščina ENSP za člane mreže. Redna članica ENSP je tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[Javni razpis za razporeditev sredstev FIHO invalidskim in humanitarnim organizacijam v letu 2025](#)

Razpisuje: Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij

Vrednost razpisa: V javnem razpisu za razporeditev sredstev fundacije v letu 2025 so načrtovana sredstva v skupni višini 22.843.637,25 EUR, in sicer:

- a) za invalidske organizacije: 14.848.364,21 EUR;
- b) za humanitarne organizacije: 7.995.273,04 EUR.

Rok prijave: 21. 10. 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Obzorje Evropa: Družba, odporna na katastrofe 2024](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 30.000.000 EUR

Rok prijave: 20. 11. 2024

[Obzorje Evropa: Implementacijske raziskave za obvladovanje dolgotrajnih stanj, ki so posledica nenalezljivih bolezni](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: Na voljo je 20.000.000 evrov, podprli bodo okvirno pet projektov.

Rok prijave: 26. 11. 2024